

BOŽIČNA PRILOGA

za leto 1913

Na sveti večer.

„Slava Bogu na višavah,
mir na zemlji ljudem!“
Blažena noč božična,
Spet te uživati grem.

Dvajset je let minulo —
z doma sem hitel — kam?
Sreče iskat in kruha,
kaj bi me bilo sram!

Staro sem mater zapustil,
grobní očetov pomnik,
blódlil po svetu in zabil
Starišev ljubljenskih slik.

Zabil, a ne za vedno:
vračam nocoj se domov
mater pozdravit jokaje,
znance in rodni krov.

Tiho, svečano na zemljo
Sije zvezda milijon:
milo zapoje v cerkvi
selski polnočni zvon.

Kake spomine vzbujaj?
„Ure mladostne, na vas,
ko sem v čistem veselju
sveti obhajal čas.“

Kočo že gledam pred sabo,
v sobi še luč lesketa.
Ali po tolikih letih
mati me pač spozna?“

Starka pri medli sveči
bere iz bukev nocoj.
„Tukaj imaš me, mati,
sin se povrnil je tvoj!“

„Sin? Imela ga nisem.
Toda, kaj se mi zdi?
Davno že v hladni zemlji
tvoja mati leži.“

Urno hiti na grobe!
Blizu cerkvenih vrat
siva mati je tvoja
legla na veke spat.

Zabila ni te do smrti.
Zabil le ti si nje;
vse ti je odpustilo
matere blago srce.“

Pesem iz cerkve posluša
tujec na grobu nem:
„Slava Bogu na višavah,
mir na zemlji ljudem!“

ANTON MEDVED.

Povest o ovčki Liski.

Na sveti večer je bilo...

Cisto v kotu obširnega ovčjaka je ležala na umazani steli ovčka Liska in umirala... Tovarišice z belo in s črno volno so se pogovarjale ne daleč od nje o tem in onem. Razločno je slišala, kako so se menile o božjih jaslicah in o pastirskih, ki so prinesli jagnjeta ter jih darovali božjemu Detetu. Želele so si ovčke, da bi bile takrat poleg, da bi jih pastirji darovali Detetu; o, kako srečne bi bile!

Najmlajša z mehko, belo volno, je rekla:

„Jaz bi se približala Jezusčku, da bi me gladi po mehki volni in se igral z menoj.“

Njena starejša sestra je dejala:

„Vso volno bi mi smeli ostrici ter narediti iz nje topel kožušek za Odršenika.“

Tako so se pogovarjale Liskine tovarišice, ona pa je čutila smrt... Kaj naj si še želi? Živela bi še pač rada nekaj časa, a če ni mogoče, mora umreti, ločiti se mora od veselih tovarišic. V prsih jo je zaskledelo, da je bolesto zaječala; z zadnjimi močmi je vzdignila glavo, ki ji je zopet trudno omahnila; vse telo je trepetalo v grozi pred smrtjo. In kakor bi še ne bilo dovolj bolečin, spomnila se je ovčka svojega življenja ter morala priznati, da je sama zakrivila zgodnjo smrt.

Vrstile so se slike pred njo, pričeni z rano mladostjo pa do bolestin, predsmrtnih trenutkov na Sveti večer.

Na lični ravnini tik skalovite planine stoji priprosti, lesen ovčjak. V tem ovčjaku se je rodila nekega poletnega dne ovčka Liska. Na mehki praproti je ležala slabotna in drobna ter dihal komaj vidno; oči je imela zaprte in glavo sklonjeno na praprot. Polagoma se je začelo vzbujati v njej življenje in čez hip je privzdignila glavo, odprla oči in se začudila, kajti zagledala je prvič luč sveta; videla je obdrgnjene stene starikavega ovčjaka, čudila se lini, skozi katero je prihajala svetloba v ovčjak. Vse se ji je zdelo novo, zanimivo in lepo. Da jo je gladi mati s svojim, nekoliko raskavim jezikom, to se ji je zdelo naravno in razumljivo.

V želoču se je oglasilo nekaj kakor glad in tedaj se je zdelo ovčki pametno in modro, zakajati z rahlim in zategnjenim b-e-e-e-e. Mati jo je hotela nadojiti. Dasi je stegnila ovčka svoj vrat, je bil pa vendar prekratek in zato je morala misliti na pomoč. Vstala je najprej z zadnjima nogama, in ker se ji je to posrečilo, poskusila je tudi s sprednjima. Nekoliko sibe so bile te nožice in nič prav zanesljive; morala je paziti na vsako kretnjo, na vsak korak. Ko se je napila mleka, vlegla se je zopet utrujena in zaspala.

V mraku so se vrstile ostale ovce s paše ter se začudile, zagledavši mlado ovčko. Radovedno so se ji približale ter jo povohale v pozdrav. Ovčka se jih je v začetku bala; ko pa je videla, da so ji naklonjene, zapustil jo je strah. Tretjega dne se je že začela družiti z jagnjici. To je bilo veselo in skakanje ter razkazovanje po ovčjaku! Najprej je vsak mladič ji pred-

stavil svojo mater, nato pa so si ogledali vrata in stene. V kotu je prav tedaj zapel zvonec ter silno prestrašil ovčko; le s silo so jo spravili k stari ovci, noseči zvonec okrog vratu, da si ogleda zvonečo stvar, ki ji pravi pastir zvonec.

Ko si ga je ogledala od vseh strani in se načudila stari, hladnokrvni ovcí, se je hotela z ostalimi jagnjeti malo ponoreti; toda ni slo, bila je lačna in trudna. Poslovila se je od tovarišic, pomigala jim z repom v pozdrav ter odhitela k materi.

Pet dni je že bila stara ovčka; davno je že shodila, telo se je razvilo in okrepilo, iz neokretnega, slabotnega jagnjeta je postala poskočna, razposajena ovčka. Šestega dne je doživela ovčka nekaj novega in lepega; pastir jo je namreč vzel s seboj na pašo. Številna ovčja čreda se je pomikala po široki cesti naglo, da je ovčka ni mogla dohajati. Klicala je mater, prosila, da jo počaka, toda brez uspeha; na posled jo je vzel pastir v naročje ter jo nesel za čredo. Trepetala je v njegovem naročju in še-le tedaj se je pomirila, ko jo je pogladil po hrbtu in ji govoril z mehkim, toplim glasom:

„Ovčka! Ovčka! Le mirna bodi! Jaz te varujem, pridna ovčka.“

Zapazil je na njenem čelu črno liso ter ji rekel: „Ti boš „liska“, ker imaš na čelu črno liso.“

Tako je dobila ovčka ime, ki ji je ostalo vse življenje.

Čreda je dospela na planino ter se razpršila med prilikavim grmovjem, iskajoč si hrane. Liskina mati je počakala otroka, da ga nadoji; nato se je pričel pouk. Pod jelšov grm, kjer je rasla sladka trava, je peljala mati ovčko ter ji kazala, kako se vgrizne v travo. Liska je poskusila; približala se gobček travi ter hotela vgrizniti; a komaj se je dotaknila z gobčkom trave, zbole jo nekaj v nos. Nevoljno je stresla glavo ter pogledala mater z očitajočim pogledom. Nerazumljivo se ji je zdelo, zakaj bi ji želela mati hudo; v mlado srce se je naselila nezaupnost do rodne matere. Kakor bi hotela pokazati notranji preobrat tudi na zunan, zapustila je mater ter se pridružila igrajočim se tovarišicam na trati. — V brezskrbnem veselju je Liska naglo pozabila na mater.

Mlade, lahkonoge ovčke niso mirovale niti za trenutek; norele so na trati in se lovile po otročje; še-le tedaj, ko so se upehale in utrudile, so se ustavile na oddih. Radovedno in nagajivo so gledale za mamicami, a še dalje je splaval njihov pogled. Videle so sosednje planine, ob vznožju dolino in sredi nje lično mesto z belimi hišami in z vitkim zvonikom.

„V dolino bi hotela; lepo mora biti doli“, vskliknila je Liska ter hrepeneče pogledala v daljavo. Najstarejša ovčka se ji je približala ter ji začela pripovedovati o krasotah in veselju, ki vlada v dolini dan na dan, brez prenehanja. „Tam doli“, tako ji je pravila prijateljica, „ni mraza in ledene burje. Okrog belih, prijaznih hišic se razprostirajo vrtovi in v njih cvetejo najlepše cvetlice, ki imajo edino nalogo, da razveseljujejo človeka s svojim prijetnim vonjem.“

„Moja babica“, dejala je, „je bila nekoč v dolini. Ni se mogla načuditi krasotam, ki jih je videla

pri ljudeh v belih hišah. Koliko dobrih jedi je pojedla in koliko slaščic, saj ne ve števila! Kdor še ni bil v dolini, nima pojma o njej.“

Zamišljeno so zrle mlade ovčke v dolino. Verovale so besedam, ki so jih pravkar slišale od starejših tovarišic, Polotilo se jih je neizmerno hrepenenje po dolini, po krasotah, ki se nahajajo v njej. Zakaj ne morejo tja doli? najnesrečnejša je bila Liska. Planine in trate so se ji na mah odtujile; na mater se ni niti spomnila. Odslej je imela le eno željo: V dolino!

Doma v ovčjaku je pripovedovala zvečer materi o svojem hrepenenju, o želji, videti lepši svet, lepše kraje v dolini. Oči so ji žarele živahno, ko je pripovedovala, kaj bo prinesla materi iz mesta. Toliko lepega bo videla in doživela! — Mati pa je žalostno dvignila glavo, pogledala hčerko s pogledom, polnim bolesti in solz ter govorila:

„Hčerka! Eden dom imaš, in če tega zapustiš, ne boš našla drugega; ostani!“ — Silna bolest je prevrta njeno srce; čutila je, da se ji otrok odtuja, da sili v pogubo.

Liska je bila gluha za materine besede, za materino bol; svet in radost sta jo mikala tako silno, da je preslišala svarjenje in prošnje. — „V dolino!“ je klicalo srce... „Svet je lep“, so ji pravile oči, strmeče v daljavo. Toda kako?

Slučaj je nanese, da so prišli na planino, kjer se je pasla Liskina čreda, ljudje, in sicer izletniki iz mesta. Prileten gospod je bil z dvema otrokoma, kojim je sledila v precejšnji razdalji gospa. Ko sta zagledala živahna otroka ovčjo čredo, stekla sta k njej, želeč vloviti belo jagnje, da bi ga božala in gladi po mehki volni. Drobna čreda se ju je ustrašila ter se spustila v beg; toda prepočasno so letele drobne nožice, otroka sta jih dohitela in vlovila zadnjo izmed ovčev — Lisko. Srečna sta bila otroka, ker sta smela božati nežno ovčko ter se ji dobrokati. Deklica je segla v žep ter ji ponudila sladkorja. Oj, kako sladka je za nerazvajeno ovčko! Že se ni več bala tujcev; prav nič se ni obotavljala, ko jo je vzdignil deček v naročje, da jo ponese pokazat roditeljema.

„Poglej papa“, govoril je deček, „kako srčkana je ta ovčka!“

„Mama“, je besedičila deklica, božajoč ovčko po glavi, „ali vidiš, sredi čela ima liso, poglej!“

Čudili so se nežni ovčki z belo, mehko volno; ljubkovali so jo njo in ji dajali laskava imena. Deklica se je ni mogla nagledati.

„Papa“, je prosila, „kupi to ovčko; tako rada bi jo imela, kupi!“

„Za kaj pa ti bo?“

„Kar tako jo bova imela s Pepekem; krmila jo bova in se igrala z njo.“

„Kupi, papa, prosim“, pridružil se je brat ter zaupno gledal zdaj očeta zdaj mater.

„Če jo pastir proda; morava ga vprašati.“

Pepek je naglo postavil jagnje na tla ter odhitel po pastirja.

Pa so se pobotali; ponudili so pastirju lepega denarja in kupčija je bila sklenjena.